

IDRIJSKA ČIPKA

Tradicionalna idrijska čipka

V Idriji je doma slavna idrijska čipka. Kdaj in kako so začeli na Idrijskem klekljati, ni znano, domneva se, da je bilo znanje te domače obrti prineseno iz nemških ali čeških dežel pred več kot tristo leti. Od tam so na delo v idrijski rudnik prihajali številni rudarji in rudniški strokovnjaki s svojimi družinami.

Najstarejši vir, ki izpričuje prisotnost čipkarskega ustvarjanja na idrijskem je iz leta 1696. Izraz čipkarstvo zajema več vrst izdelave čipk. Lahko so šivane, kvačkane, pletene ali klekljane. V Idriji izdelujemo klekljane čipke. Ime so dobile po posebno oblikovanih lesenih palčkah, imenovanih klekeljni, na katerih je navit bombažen ali lanen sukanec. Sprva so se klekljale čipke, ki so bile iz grobega, lanenega sukanca, namenjene predvsem domačemu trgu: krašenju cerkva in liturgičnih oblačil ter opremi domov in oblačilnih kosov premožnejšega človeka. Klekljarsko znanje se je v glavnem širilo kot izročilo iz roda v rod. Čipke so prodajale podeželskim kramarjem v zameno za hrano. Postopoma so se v Idriji razvijali vzorci in tehnike dela, ki so idrijski čipki dali poseben pečat. Čipke so poimenovali po oblikah z domačimi imeni: pogačke, srčkovke, križčevke, kranclovke ipd.

Leta 1875 je bila v Idriji ustanovljena Firma Franc Lapajne, ki se je ukvarjala s prodajo čipk na tujem trgu. Ker pa je zahtevnost kupcev naraščala in je bilo povpraševanje po kakovostni čipki na trgu vedno večje, se je pojavila potreba po organiziranem izobraževanju. Leta 1876 je bila v Idriji ustanovljena čipkarska šola, ki neprekinjeno deluje še danes. Skozi desetletja delovanja je idrijska čipkarska šola izobrazila številne dobre klekljarice. Mnoge od njih so postale učiteljice klekljanja. Klekljanje se je preko tečajev in šol, v katerih so poučevale idrijske učiteljice, na prelomu 19. in 20. stoletja širilo v okoliške kraje, predvsem na Cerkljansko in področje Trnovskega gozda ter v Selško in Poljansko dolino. Idrijske žene so se domače obrti množično oprijele. Čeprav so bile za svoje delo razmeroma slabo plačane, jim je klekljanje prinašalo stalen vir dodatnega zaslужka.

Idrijska čipka je pomemben del slovenske kulturne dediščine, ki se je skozi čas ohranjala in razvijala. Idrijčani veščino klekljanja idrijske čipke, eno najzahtevnejših ročnih spretnosti, ohranjajo živo in prisotno tudi z vsakoletnim tradicionalnim mednarodnim Festivalom idrijske čipke.

Festival idrijske čipke je ena največjih etnoloških prireditev v Sloveniji, ki s spoštovanjem do bogate tradicije ročno klekljanih čipk ohranja njihovo zgodovinsko izročilo ter hkrati spodbuja inovativnost pri oblikovanju in uporabi klekljanih mojstrov.

Festival se v Idriji organizira s prekinitvami že od leta 1953. Zaradi svoje odmevnosti in prepoznavnosti je glavni promotor idrijske čipke. Bogato festivalsko dogajanje se odvije v treh dneh, od petka do nedelje. Mesto praktično ves ta čas živi s čipko, po mestnih ulicah klekljajo odrasli in otroci, izložbe trgovin so okrašene s čipkami. Na številnih razstavah so na ogled domače in tuje klekljarske umetnine, vse trgovinice s čipkami so odprte.

Festival se tradicionalno začne v petek s slovesno otvoritvijo, v naslednjih dneh pa so obiskovalcem na voljo strokovna srečanja, predavanja, klekljarske delavnice, delavnice risanja vzorcev, kreativne delavnice, podelitev klekljarskih certifikatov in izbori najboljše čipke na natečaju. Program dopolnjuje ponudba izdelkov domačih in umetnostnih obrti. V nedeljo poteka tradicionalno državno tekmovanje v klekljanju za otroke in odrasle v različnih težavnostnih stopnjah klekljanja.

Tudi danes idrijska čipka krasi naše domove, je pomembna sestavina oblačil in modnih dodatkov, svoje mesto pa ima tudi med poslovnimi in protokolarnimi darili države Slovenije. Idrijska čipka je danes v svetu prepoznavna in uveljavljena. Ponaša se z večstoletno tradicijo in ugledom. Je dragocen rokodelski izdelek, ki v sebi združuje vrednote, kot so znanje, natančnost in potrpežljivost ter neizmerno lepoto.

Viri:

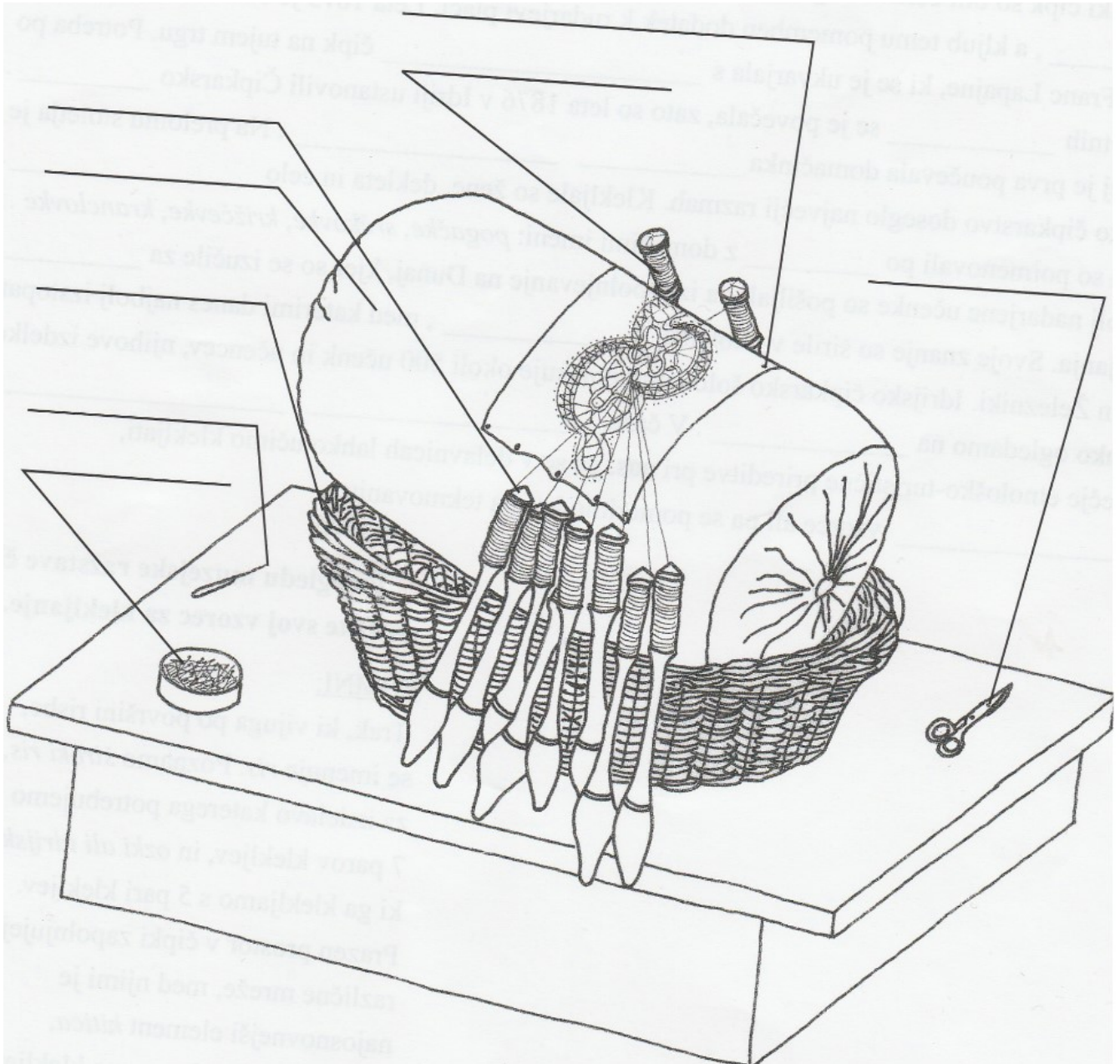
<http://www.idrijskacipka.si/idrijska-cipka>

<http://www.festivalidrijskecipke.si/>

Izbirni predmet KLEKLJANJE 1

1. KLEKLJARSKI PRIBOR

Na označene črte na risbi vpiši pripomočke, ki jih klekljarica uporablja pri svojem delu.

Vir: Mestni muzej Idrija, delovni list Idrijska čipka

2. Dopolni tekst z manjkajočimi pojmi!

Znanje _____ so v Idrijo prinesle žene rudarjev, ki so prihajali iz Nemčije ali Češke na delo v idrijski rudnik. Najstarejši pisni dokument je iz konca 17. stoletja. Sprva so dekleta in žene klekljale čipke, ki so bile iz grobega _____ sukanca in zato tudi slabše kvalitete. Čipke so prodajale podeželskim trgovcem v zameno za _____. Največji porabniki čipk so bili cerkvena gospoda in premožnejši _____. Zaslужek klekljaric je bil _____, a kljub temu pomemben dodatek k rudarjevi plači.

Leta 1875 je bila ustanovljena Firma Franc Lapajne, ki se je ukvarjala s _____ čipk na tujem trgu. Potreba po kvalitetnih čipkah se je povečala, zato so leta _____ v Idriji ustanovili Čipkarsko šolo. Na njej je prva poučevala domačinka Ivanka Ferjančič. Najbolj nadarjene učenke so pošiljali na izpopolnjevanje na Dunaj, kjer so se izučile za _____ klekljanja. Svoje znanje so širile v okoliške _____, med katerimi danes najbolj izstopata Žiri in Železniki.

V času _____, največje etnološko-turistične prireditve v Sloveniji, poteka državno tekmovanje v znanju _____.

3. Poišči sliko, ki prikazujejo uporabo čipke danes. Ne pozabi dopisati vir.